

Innspill til Helsereformutvalget

Autoriserte fotterapeuter: En underutnyttet ressurs i fremtidens helse- og omsorgstjeneste

8. september 2026

Fotterapeutforbundet, en yrkesorganisasjon i Delta, ønsker å rette Helsereformutvalgets oppmerksomhet mot autoriserte fotterapeuter som en underutnyttet helsepersonellressurs i norsk helse- og omsorgstjeneste.

Utvalget er bedt om å vurdere hvordan helse- og omsorgstjenesten kan møte framtidens utfordringer gjennom bedre forebygging, riktigere oppgavefordeling, bedre ressursutnyttelse og mer sammenhengende pasientforløp. Fotterapeutforbundet mener autoriserte fotterapeuter kan bidra til alle disse målene dersom kompetansen tas i bruk mer systematisk i både kommune- og spesialisthelsetjenesten.

Norge trenger ikke å utdanne en ny helsepersonellgruppe for å forebygge diabetiske fotsår, redusere amputasjoner og avlaste helsetjenesten. Kompetansen finnes allerede.

Utfordringen er at autoriserte fotterapeuter i dag i liten grad er innlemmet i de offentlige tjenestene der behovet er størst. Resultatet er at forebyggingsmuligheter ikke utnyttes fullt ut, samtidig som helse- og omsorgstjenesten står overfor økende personellmangel og en aldrende befolkning.

Norge har et forebyggingsproblem

For personer med diabetes anbefales regelmessig fotundersøkelse og risikovurdering for å forebygge utvikling av fotsår og amputasjoner. Likevel viser norske data at bare om lag 25 til 30 prosent av personer med type 2-diabetes får gjennomført årlig fotundersøkelse. En stor del av pasientgruppen mottar dermed ikke den forebyggende oppfølgingen som nasjonale og internasjonale fagmiljøer anbefaler.

Problemet er ikke mangel på kompetanse innen fothelse. Problemet er at kompetansen ikke er organisert og tilgjengelig der pasientene trenger den.

Dette representerer både et pasientsikkerhetsproblem og et systemproblem.

Autoriserte fotterapeuter som svar på personellutfordringen

En av de største utfordringene for helse- og omsorgstjenesten framover er mangel på personell. Autoriserte fotterapeuter representerer en eksisterende helsepersonellressurs som i dag brukes i svært begrenset grad i offentlig helsetjeneste. Autoriserte fotterapeuter har særskilt kompetanse innen forebygging, vurdering og oppfølging av fotrelaterte helseutfordringer, oppgaver som ofte håndteres av personellgrupper det allerede er knapphet på. En mer systematisk bruk av autoriserte fotterapeuter kan derfor bidra til bedre oppgavedeling og mer effektiv bruk av samlet helsepersonellkompetanse.

Autoriserte fotterapeuter har særskilt kompetanse innen:

- risikovurdering og screening
- forebygging av sår og infeksjoner
- behandling av risikoføtter
- nevropati- og sensibilitetsvurderinger
- observasjon av sirkulasjonsforstyrrelser
- trykkavlastende tiltak
- pasientopplæring og egenmestring
- tidlig identifisering av behov for videre utredning og henvisning

Helse- og omsorgstjenesten står overfor økende mangel på helsepersonell og et voksende behov for forebyggende tjenester. Dette gjør det nødvendig å vurdere hvordan eksisterende kompetanse kan brukes mer målrettet.

Riktig kompetanse på riktig oppgave

Fotterapeutforbundet mener det er et betydelig potensial for oppgavedeling og jobbgliding innen forebyggende fothelse.

Den årlige fotundersøkelsen for personer med diabetes og annen strukturert risikovurdering bør i større grad kunne gjennomføres av autoriserte fotterapeuter som del av kvalitetssikrede pasientforløp.

Dette vil bidra til at flere pasienter får den anbefalte oppfølgingen, styrke kvaliteten på det forebyggende arbeidet, avlaste fastleger og annet helsepersonell, frigjøre kapasitet til oppgaver som krever annen kompetanse, og bidra til tidligere oppdagelse av komplikasjoner.

Dette er jobbgliding som ikke erstatter annen kompetanse, men som sikrer at riktig kompetanse brukes på riktig oppgave.

Kompetanseutvikling og utdanning

Fotterapeutforbundet mener at en sterkere integrering av autoriserte fotterapeuter i framtidens helse- og omsorgstjeneste bør følges av en videreutvikling av utdanningen og profesjonens kompetansegrunnlag.

Fotterapeuter er autorisert helsepersonell med særskilt kompetanse innen forebygging, risikovurdering og behandling av fotrelaterte helseutfordringer. Samtidig ser vi et behov for å videreutvikle utdanningen i takt med de oppgavene helse- og omsorgstjenesten vil stå overfor i årene som kommer.

Forbundet har over tid arbeidet for at fotterapeututdanningen løftes inn i høyere utdanning og på sikt utvikles til en bachelorutdanning, slik man ser i flere andre land. En slik utvikling vil kunne styrke den faglige fordypningen, legge til rette for mer forskning og kunnskapsutvikling, samt gjøre profesjonen bedre rustet til å møte framtidens behov innen forebygging, kronikeroppfølging og tverrfaglig samarbeid.

Samtidig er det et utfordringsbilde knyttet til utdanningskapasiteten. De siste årene har en større del av utdanningstilbudet blitt flyttet fra offentlige til private utdanningsaktører. Dette kan bidra til variasjon i innhold, kvalitet og tilgjengelighet, og reiser spørsmål om hvordan samfunnet best kan sikre en stabil og framtidsrettet rekruttering til yrket.

Fotterapeutforbundet mener derfor at myndighetene bør vurdere:

- hvordan utdanningen kan videreutvikles og forankres sterkere i høyere utdanning
- hvordan utdanningstilbudet kan sikres tilstrekkelig kvalitet og kapasitet i hele landet
- hvordan autoriserte fotterapeuters kompetanse kan videreutvikles i takt med helsetjenestens behov for forebygging, oppgavedeling og tverrfaglig samarbeid
- hvordan utdanningssystemet kan bidra til å sikre framtidig tilgang på autoriserte fotterapeuter med kompetanse innen diabetesomsorg, eldrehelse, rehabilitering og forebygging

Dokumentert betydning for forebygging av sår og amputasjoner

Diabetiske fotsår er blant de mest alvorlige komplikasjonene ved diabetes og er en viktig årsak til amputasjoner. Studier viser at en betydelig andel diabetiske fotsår kan forebygges gjennom systematisk risikovurdering, tidlig innsats og forebyggende tiltak.

I Norge gjennomgår hvert år over fem hundrede personer med diabetes amputasjoner av tær, fot eller ben. Konsekvensene er omfattende både for den enkelte, for pårørende og for helse- og omsorgstjenesten.

Forebygging av fotsår og amputasjoner handler derfor ikke bare om god diabetesomsorg, men også om bærekraftig ressursbruk. Når alvorlige komplikasjoner kan forebygges gjennom tidlig innsats og oppfølging, bør autoriserte fotterapeuter med særskilt kompetanse på fothelse brukes tidlig i pasientforløpet.

Eldrehelse, funksjonsbevaring og hjemmeboende eldre

Fothelse har stor betydning for mobilitet, balanse, fysisk aktivitet, selvstendighet, og muligheten til å bo hjemme lengst mulig. For mange eldre er evnen til å gå, bevege seg utendørs og mestre daglige aktiviteter tett knyttet til fothelsen.

Dårlig fothelse kan bidra til redusert aktivitet, funksjonstap, økt fallrisiko og større behov for helse- og omsorgstjenester.

Dersom flere skal kunne bo hjemme lenger og opprettholde funksjonsevnen høyere opp i alder, må forebyggende tjenester som bidrar til mobilitet og selvhjelpenhet styrkes. Autoriserte fotterapeuter kan være en viktig del av denne innsatsen.

Likeverdige helsetjenester

I dag er tilgang til forebyggende fotterapi i stor grad avhengig av pasientens egen betalingsevne. Dette innebærer at personer med høy risiko for alvorlige komplikasjoner ikke nødvendigvis får tilgang til anbefalte forebyggende tiltak.

Fotterapeutforbundet mener dette utfordrer målet om likeverdige helsetjenester og bidrar til sosial ulikhet i helse. Forebyggende fothelsetjenester bør i større grad være tilgjengelige ut fra medisinsk behov og risiko, ikke økonomisk evne. Vi anbefaler derfor at utvalget ser nærmere på dette, og gjør en vurdering av om enkelte behandlinger hos autorisert fotterapeuter bør inngå i Helfos refusjonsordning for å kunne redusere kostnaden til den enkelte pasient.

Erfaringer fra våre naboland

Både Danmark og Sverige har utviklet mer systematiske modeller for forebyggende fothelse ved diabetes, enn i Norge.

Erfaringene viser at tidlig innsats, strukturert oppfølging og bedre integrering av fothelsekompetanse kan bidra til å redusere alvorlige komplikasjoner og amputasjoner.

Svensk forskning fra 2026 viser at både pasienter, helsepersonell og forskere vurderer tilgang til fotterapi som et av de viktigste tiltakene for å forebygge diabetiske fotsår. Studien er interessant fordi behovet for bedre tilgang til fotterapi ikke fremmes av profesjonen selv, men identifiseres som en klar prioritet av pasienter og fagmiljøer. Forskerne peker på tidlig innsats, rask tilgang til hjelp og bedre integrering av fotterapeutens kompetanse som sentrale forbedringsområder i diabetesomsorgen.

Utviklingen i Danmark illustrerer at myndighetene fortsatt ser økt satsing på fotterapi som et viktig forebyggende tiltak. I september 2026 vedtok Region Midtjylland å styrke den offentlig finansierte fotterapiordningen med ytterligere 4,3 millioner danske kroner. Formålet er blant annet å redusere ventetider ved å øke antall autoriserte fotterapeuter som er tilknyttet refusjonsordningen, og dermed sikre at personer med diabetes får raskere tilgang til behandling. Regionen begrunner satsingen med behovet for å forebygge fotsår og amputasjoner.

Fotterapeutforbundet mener erfaringene fra våre naboland bør vurderes nærmere i arbeidet med å utvikle framtidens norske helse- og omsorgstjeneste.

Våre innspill til Helsereformutvalget

Fotterapeutforbundet anbefaler at Helsereformutvalget utreder følgende tiltak:

1. Den anbefalte årlige fotundersøkelsen for personer med diabetes bør kunne gjennomføres av autoriserte fotterapeuter etter nasjonale faglige kriterier.

Dette vil øke dekningsgraden, bidra til tidligere oppdagelse av risikofaktorer og avlaste fastlegene.

2. Autoriserte fotterapeuter bør inngå i tverrfaglige team både i spesialisthelsetjenesten og i kommunale helse- og omsorgstjenester.

Dette kan være primærhelseteam, diabetesteam, sårteam, rehabiliteringstjenester og forebyggende tjenester for eldre. Slik styrkes den tverrfaglige oppfølgingen og pasientene får et mer helhetlig og sammenhengende tilbud.

3. Utredning av Helfo-refusjon for høyrisikopasienter

Fotterapeutforbundet anbefaler at det utredes en refusjonsordning for pasienter med diabetes og andre tilstander som medfører økt risiko for alvorlige fotkomplikasjoner.

En slik ordning kan for eksempel baseres på medisinske indikasjoner, henvisning fra fastlege eller spesialist, ordinære egenandelsregler, og opptjening mot frikort. Formålet bør være å sikre tilgang til nødvendig forebyggende behandling uavhengig av pasientens økonomi.

4. Autoriserte fotterapeuter som del av framtidens oppgavedeling

Utvalget bør særskilt vurdere hvordan fothelsekompetanse kan benyttes mer systematisk som del av framtidens oppgavedeling mellom helseprofesjonene.

Dette vil bidra til bedre ressursutnyttelse og frigjøre kapasitet hos annet helsepersonell som det er større mangel på.

5. Styrke utdanning og kompetanseutvikling for autoriserte fotterapeuter

Fotterapeutforbundet anbefaler at utvalget vurderer hvordan utdanningen av autoriserte fotterapeuter kan videreutvikles for å møte framtidens behov i helse- og omsorgstjenesten.

Dette bør omfatte vurdering av sterkere forankring i høyere utdanning, utvikling mot bachelorgradsnivå og tiltak som sikrer tilstrekkelig utdanningskapasitet og jevn kvalitet i utdanningstilbudene. En slik satsing vil styrke kompetansen innen forebygging, kronikeroppfølging, eldrehelse og tverrfaglig samarbeid.

Avsluttende merknad

Helsereformutvalget er satt til å identifisere hvordan eksisterende ressurser kan brukes smartere og mer bærekraftig.

Autoriserte fotterapeuter er en allerede tilgjengelig helsepersonellressurs med fothelsekompetanse som i dag brukes for lite i offentlig helse- og omsorgstjeneste.

Fotterapeutforbundet mener at økt bruk av autoriserte fotterapeuter innen forebygging, oppgavedeling og tverrfaglige pasientforløp vil kunne bidra til å løse flere av målene til utvalget: bedre forebygging, bedre ressursutnyttelse, sterkere og mer bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Fotterapeutforbundet stiller gjerne til dialog med Helsereformutvalget for å utdype forslagene og bidra med ytterligere dokumentasjon og erfaringer fra feltet.

Med vennlig hilsen

Kathrine F. Rosenberg
Forbundsleder

Fotterapeutforbundet – en yrkesorganisasjon i Delta

Kilder:

1. [Uten oppfølging kan diabetespasienter miste syn og føtter | Vibeke Sundling og Kristensen](#)
2. [Type 2 diabetes in general practice in Norway 2005–2014: moderate improvements in risk factor control but still major gaps in complication screening | BMJ Open Diabetes Research & Care](#)
3. [Slik kan halvparten av beinamputasjonene unngås](#)
4. [Mari Robberstad | Tidsskrift for Den norske legeforening](#)
5. [För bättre fothälsa vid diabetes. Värmlands-modellen. Studiebesök - Dagensdiabetes](#)
6. [Diabetes - Helsedirektoratet](#)
7. [Vi vet at amputasjoner kan forebygges. Hvorfor gjør vi ikke mer?](#)
8. [Key Improvements in Healthcare for Persons With Diabetes at Risk of Developing Foot Ulcers: A Concept Mapping Study - Hellstrand Tang - 2026 - Journal of Foot and Ankle Research - Wiley Online Library](#)
9. [Key Improvements in Healthcare for Persons With Diabetes at Risk of Developing Foot Ulcers: A Concept Mapping Study - Hellstrand Tang - 2026 - Journal of Foot and Ankle Research - Wiley Online Library](#)
10. [Nyt studie: Amputationer koster samfundet dyrt, og patienterne har høj dødelighed - Steno Diabetes Center Aarhus](#)
11. [Geographic Variation in Amputations for Medicare Patients With Diabetic Lower-Extremity Wounds | Health Policy | JAMA Network Open | JAMA Network](#)